

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opgericht op 12 november 1974
Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

52e jaargang, nummer 7,
december 2022
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat (ad interim):

Willem van Oranjestraat
109
4931 NJ Geertruidenberg
mobiel 06-40031510

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws
john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

30 december 2022

Druk: Ergon, grafimedia te

Afzonderlijke hoogtepunten:

Uitnodiging lezing	1
Verslag lezing	2-6
Mededeling Expositie	
Website nieuws	7
Divers nieuws / agenda	8

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging voor een optreden "Kunst of Kliko"

Datum: donderdag 15 december 2022
Spreker: Cees en Anneke Prinsen-van Doorn
Locatie: De ontmoetingsruimte van de Gertrudisstaete
Adres: Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg
Tijd: 20.00 uur (inloop va 19:30 uur)

Cees en Anneke
Prinsen-van Doorn

Deze keer geen lezing maar een optreden waarin Cees en Anneke Prinsen – van Doorn de toehoorders meenemen in de wereld van kunst of aardige kitsch.

Cees is specialist in historie en volksleven en taxateur. Anneke is columniste en zorgt met haar sappige verhalen voor de vrolijke noot! Is dat schilderijtje nou écht zoveel waard of heeft het slechts herinneringswaarde? Wanneer is iets antiek en is het dus veel waard? Aan de hand van meegebrachte voorwerpen vertellen ze stap voor stap

Cees en Anneke Prinsen-van Doorn tijdens een optreden

over goud- en zilvermerken, porselein, aardewerk brons, tombak, bakeliet, hout glas en boeken. Voor de een herkenning, voor 'n ander groot nieuws.

Bezoekers kunnen ook voorwerpen meebrengen en kijkt u dus vast eens even rond of er iets is waarvan u nu wel eens zou willen weten of het echt antiek is. Interessant is dan het verhaal achter deze kleinoden en Cees kan desgewenst de voorwerpen op waarde taxeren zoals hij al jaren voor verzekeringen doet. Kortom, een leerzame maar vooral gezellige happening.

Zie ook [KUNST OF KLIKO - Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe](http://www.oudheidkundige-kring-geertruydenberghe.nl)

**Twijfel niet langer over de waarde, breng
het mee en ontdek.**

De toegang is gratis ook voor niet-leden

Verslag lezing “Over de Tempeliers”

Datum: donderdag 17 november 2022
 Spreker: Rob Hopstaken
 Locatie: Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg

*Dhr. Rob Hopstaken
 (Helaas ben ik vergeten
 een foto tijdens de lezing
 te maken.)*

Donderdagavond 17 november 2022 verzorgde zelfstandig illustrator en historicus Rob Hopstaken uit Etten-Leur voor de Oudheidkundige Kring “Geertruydenberghe” een lezing (met PowerPoint-presentatie) over de ridderorde van de Tempeliers. Tijd voor de feiten. Hoe zat het nu echt? Wie waren de Tempeliers? Wat moet je voorstellen bij een commanderij in Alphen nu er niets meer van bewaard is gebleven? En wat is er waar van de geheimzinnige verhalen omtrent deze ridderorde.

Het begon allemaal in november 1095. Tijdens het Concilie van Clermont deed paus Urbanus II een oproep aan alle Christenen om ten strijde te trekken tegen de ‘heidenen’ die Constantinopel bedreigden en de Heilige Stad Jeruzalem bezet hielden. Jeruzalem hoorde volgens hem in christelijke handen te zijn. Het was immers de stad waar Jezus Christus had geleefd, was gestorven en waar het Christendom ontsproten was. Het was Urbanus II een doorn in het oog dat de Moslimgemeenschap de stad in zijn bezit had.

Het zegel van de Tempeliers toont twee ridders op één paard, tevens de ondertitel van ons verhaal. Deze beeltenis moet niet te letterlijk worden genomen. De ridders zwoeren een eed van armoede, maar deze armoede ging niet zo ver dat zij hun paard deelden. Het is zuiver symbolisch bedoeld. Elke Tempelridder moest tenminste twee paarden bezitten.

De oproep kreeg een groot gehoor en uit alle uithoeken van Europa vertrokken soldaten en ridders op weg naar Frankrijk. In ons land bleek het enthousiasme heel wat minder, hoewel er toch wat lieden uit de Lage landen zich bij de kruislegers aansloten. Pas in 1218, na de vierde kruistocht kwam er een leger met daarin veel strijdkrachten uit Holland, Friesland en Groningen aan in het Midden oosten. Zij zouden ingezet worden bij de tocht naar Egypte. De kruislegers van deze eerste kruistocht, die ook wel de volkskruistocht wordt genoemd, bevatten een kleurrijke schare mensen. Zo waren er veel roofridders die de op handen zijnde kruistochten als een mogelijkheid zagen tot boetedoening voor eerder begane wredeheden en zonden. Alsof God hen alles zou vergeven als zij met een kruistocht mee zouden lopen. Andere ridders en edelen sloten zich werkelijk uit vroomheid en geloofsovertuiging aan bij het groeiende leger der kruisvaarders. Maar de kruistochten trokken ook de aandacht van boeren, vrouwen en zelfs kinderen.

Zij verlieten huis en haard om aan deze kruistochten deel te nemen. Het mag duidelijk zijn dat het niet in ieders bedoeling lag om de stad Jeruzalem te winnen voor hun geloof. Er speelden ook andere belangen. Voor velen was het de hoop op een beter bestaan, in het beloofde land. Voor anderen meer macht. Sommigen waren al tevreden met de rijkdommen die Keizer Alexius van Constantinopel hen schonk toen de kruislegers de Turken terugdreven. Er werden maar liefst zeven legers gevormd met in het totaal enkele tienduizenden mensen waaronder zesduizend ridders. De eerste drie legers onder leiding van

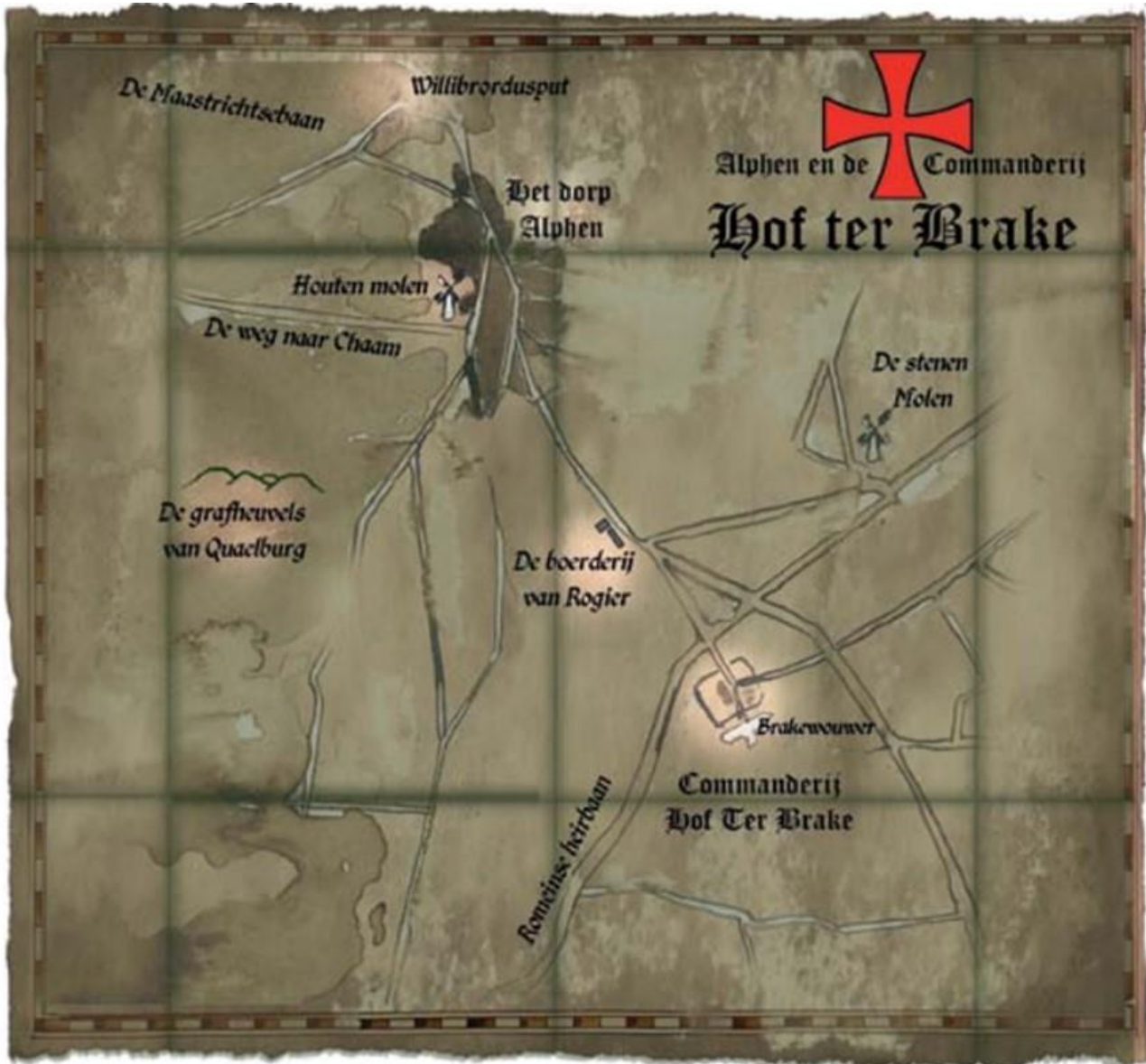
Pieter van Amiens en Walter zonder Have, wachtten niet op het algemene vertreksein en gingen al vooruit. Deze legers die zij aanvoerden bestonden voor het overgrote deel uit gewoon volk en roofridders. Onderweg voelden zij zich onkwetsbaar, beschermd door God die hen op deze kruistocht zou beschermen. Deze eerste kruisvaarders gedroegen zij zich als misdadigers. Ze maakten zich schuldig aan allerlei criminele vergripen zoals plunderingen, verkrachtingen en brandstichting. Hun reputatie ging hen vooruit. En op de grens met Hongarije werden ze genadeloos verslagen door de Turken. De eerste kruistocht eindigde in een mislukking. De andere legers waren veel beter georganiseerd en wisten door te stoten zodat in juli 1099 de stad Jeruzalem dan eindelijk werd ingenomen. Maar het idee dat die kruisvaarders vrome krijgers waren kunnen we op basis van hun eerste acties in juli al meteen ter zijde schuiven. Alle joden en islamieten, mannen, vrouwen, ouderen en kinderen die zich in de stad bevonden werden genadeloos afgeslacht. Alles voor het ware geloof! Alles voor die ene, ‘ware’ Christelijke God. Het plan van Urbanus II was geslaagd, al heeft hij zelf de overwinning niet mee mogen maken. Hij had dan ook geen weet van het feit dat hij een onneembare kloof heeft geschapen tussen twee overtuigingen, die elk menen het ware geloof te zijn. En hij had velen in zijn geestdrift meegesleurd. Er zouden in totaal acht kruistochten worden gevoerd.

Het ontstaan van de orde

Bernard de Clairveaux, de abt van een Cisterciënzer klooster in Clairveaux spande zich ondertussen in om de christelijke monniken toestemming te geven voor hun geloof te vechten. Tijdens het Concilie van Troyes in 1129 werd de grondregel van de Tempeliers opgesteld. Een revolutionair gebeuren want deze grondregel maakte het mogelijk

Vervolg op pagina 3

dat monniken ook de wapens op konden nemen. Voorheen werd het monniken niet toegestaan te vechten. Er ontstond een orde waarbij monniken als ridders opgeleid worden. Zij legden een eed van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid af. Deze Orde van de Arme Ridders van Jezus Christus werd aangevoerd door hun eerste grootmeester Hugo de Paynes. Een fantastische formule, want deze riddermonniken hadden geen gezin of bezittingen om zich druk om te maken. Geen zorgen, alleen een Christelijk doel. De Orde bestond in het begin uit 9 ridders. Een symbolisch getal. Drie staat voor de heilige drie-eenheid. Drie maal drie is dus het heiligste van het heiligste. Deze riddermonniken zouden eerst de weg naar Jeruzalem bewaken opdat de pelgrims veilig in de heilige stad konden arriveren. Maar het heeft er erg de schijn van dat dit slechts een dekmantel was.

Kaart van de commanderij Alphen

De koning van Jeruzalem, Godfried van Bouillon schonk de Tempeliers het paleis van Salomon bovenop de Tempelberg. Al snel kreeg deze orde dan ook de naam Tempeliers of Tempelridders. Zij kwamen in het Midden-Oosten in aanraking met oude, Oosterse kennis. Er zijn bronnen die melden dat zij pas in deze streken voor het eerst de ware geschiedenis van de eerste eeuw aanhoorden. Naarmate de Tempeliers meer macht verkregen en hun eigen pad konden bepalen, kregen zij aspiraties om een eigen staat te stichten in Occitanië onafhankelijk van de huidige kerk en staat. Occitanië is het zuidelijkste, derde deel van Frankrijk.

Tempelridders haakten in 1148 op de tweede kruistocht in en zijn ook in de volgende zes kruistochten een belangrijke partij geweest. Zij profileerden zich in en om het Heilige Land als getalenteerde strategen. Echter ook hier zijn zij weer met een zweem van geheimzinnigheid en tegenstrijdigheid omgeven. De orde was buitengewoon kundig op militair vlak en streed tot de dood of de overwinning en dus zeer gepassioneerd. Toch zouden een aantal militaire operaties door de Tempeliers op een mislukking uit zijn gelopen. Men meent dat fraude hieraan ten grondslag lag.

Het centrum van de Tempeliers was tot 1187 Jeruzalem, van 1191 tot 1291 Akko en uiteindelijk tot 1307 Limassol op Cyprus. Toen Jeruzalem weer door de Moslims werd ingenomen keerden vele Tempeliers terug naar Frankrijk.

Zij namen al hun kostbaarheden mee en daarmee werd de invloed van de Tempeliers in Europa sterker. Zowel in het Midden-Oosten als in Europa stichtten zij commanderijen. Soms waren het vestingen, soms was het slechts een hoeve. Veelal werden de commanderijen en bijbehorende landerijen geschonken door lokale edelen. Op de commanderijen werden inkomsten gegenereerd uit oogsten van de diverse landerijen, boomgaarden en veestapels. Ook werd er vanuit de commanderij handelgedreven met lokale bevolking. Met deze inkomsten financierden de Tempeliers hun vestigingen en acties in het Heilige Land. Aan het eind van de dertiende eeuw moeten er alleen in Europa al zo'n negenhonderd commanderijen zijn geweest. Maar de Tempeliers waren ook de eerste bankiers ter wereld. Pelgrims konden bij een commanderij hun geld afgeven. Daarvoor kregen zij dan een geldwissel die zij aan het eind van hun reis in Zuid-Europa of het Heilige Land bij een andere commanderij weer in konden wisselen tegen klinkende munt. Deze rol was niet gering.

Een overzicht van commanderijen in de omgeving van Breda

De Tempeliers beheerden tijdenlang de staatskas van Frankrijk en Engeland. Op strategische plaatsen langs handelsroutes bouwden de Tempeliers hun forten en hieven belasting voor hen die wilden passeren of bescherming zochten. Ze bouwden hun eigen schepen en hadden een scheepswerf in Marseille en La Rochelle. Deze laatste haven was ondermeer belangrijk voor de lucratieve handel in wol tussen Engeland en Vlaanderen, terwijl Marseille natuurlijk vooral belangrijk was voor de reis naar Jeruzalem, Akko en Cyprus.

De Tempeliers liepen voorop in bouwtechniek en er wordt aangenomen dat zij zelfs een rol hadden in het ontstaan van de Gotiek, een bouwtechniek waarbij de geheime symboliek van het getal een rol speelt, wat weer bijdraagt aan hun mystieke uitstraling. Ze functioneerden vaak als scheidsrechter tussen koningen, baronnen en bisschoppen. Waarschijnlijk hebben zij ook een rol gespeeld bij de strijd tussen Vlaanderen en de Koning van Frankrijk in tussen 1302 en 1305. In 1302 stredden er aan Vlaamse zijde zowel Tempeliers als Johannieterridders mee. Dit tot groot ongenoegen van Koning Philips IV. Op steeds meer fronten lieten de Tempeliers zich gelden. Vanaf dat moment leek het ze voor de wind te gaan. Ze verkregen grote rijkdom, kennis en gezag. En met deze zaken kwam ook de macht. Ongelooflijke macht verkregen zij. Bovendien ontstonden er verhalen. Vreemde, mysterieuze verhalen die hen verhieven tot een mythe. De ontdekking van de Heilige Graal in hun paleis was zo'n verhaal. Onder het paleis ontdekten de Tempeliers enorme schatten. Maar in een afgesloten ruimte vonden zij uiteindelijk een gouden beker waarin opgedroogde bloedresten.

Dit moest de Heilige Graal zijn, de beker waaruit tijdens het laatste avondmaal gedronken werd. De enorme schatten uit de Tempelberg werden in het geheim naar Frankrijk overgebracht en ten tijde dat Jeruzalem weer in

Islamitische handen viel, waren alle kostbaarheden verdwenen. De rijkdom van de Tempeliers nam mythische vormen aan. En rijkdom geeft macht. Maar juist die rijkdom werd hen uiteindelijk fataal.

Met name Franse koning Philips IV ofwel Philips de Schone vond de Tempeliers uiteindelijk een groot probleem. Hij had in principe goede betrekkingen met de Tempeliers. Eén van zijn raadgevers was de Brabantse Tempelier Arnold van Wezemaal. En de Tempeliers beheerden lange tijd de staatskas. Philips ging gebukt onder een chronisch geldtekort vanwege zijn vele en kostbare militaire operaties. Bovendien spoorde de zucht naar macht en jaloezie hem aan tot drieste daden. Belastingen verhogen alleen was geen oplossing. Hij liet beslag leggen op bezittingen van Joden. Of hij liet Joodse handelaars arresteren om hen vervolgens tegen een fikse losprijs weer vrij te laten kopen. Ondanks alles had hij een enorme schuld bij de Tempeliers. Het zou hem heel goed uitkomen als deze partij uit de weg geruimd kon worden en hij verlost was van deze schuld. Philips leefde ook in voortdurende twist met de pausen. Volgens sommige theorieën was hij verantwoordelijk voor de vergiftiging en dood van Paus Bonifatius VIII. Uiteindelijk betrad Clemens V in 1305 de pauselijke zetel. Deze paus was ooit bisschop van Bordeaux geweest en zodoende een goede bekende van Philips. Clemens V kon niet tegen Philips op en schoorvoetend schaarde hij zich achter de koning. Samen beraamden ze een complot tegen de Tempeliers. Dat is het keerpunt in het succes van deze onstuitbare ridderorde.

Een commandery in het zuiden kon er heel anders uitzien dan een commandery in het noorden. In Frankrijk alleen al was er veel verschil. Sommige commanderies waren kasteeltjes of vestingwerken, anderen waren grote hoeven.

Naast de vele mysteries rond de Tempeliers en hun daden is ook hun einde spectaculair te noemen. In één nacht, de nacht van 12 op 13 oktober 1307 werden vrijwel alle Tempeliers, maar ook veel personeel, pachters en anderen gearresteerd. Alleen al in de provincie Frankrijk, waartoe ook Alphen behoorde, moeten dat er tenminste al 15.000 zijn geweest. Van 2000 van hen is het zeker dat zij ook werkelijk Tempeliers waren. De anderen waren bedienden, arbeiders, pages, knechten, pachters en andere bondgenoten. Slechts een enkeling kon ontkomen. Er bestaat een verhaal over het Tempeliershuis in Zierikzee. Twee Tempeliers zouden de arrestatie ontlopen zijn omdat zij op die nacht een bordeel bezochten. Zowel het verhaal als het bestaan van het Tempeliershuis in Zierikzee worden betwijfeld. De eerste stappen tot deze massale arrestatie werden al op 14 september 1307 ondernomen. In het diepste geheim werden berichten naar de verschillende gezaghebbers in de uithoeken van Europa gestuurd. Afzender Phillips IV. Men zegt dat het hier om verzegelde brieven ging die pas op de avond van 12 oktober 1307 geopend mochten worden. De feitelijke arrestatie vond dus plaats op vrijdag 13 oktober. Sindsdien is vrijdag de dertiende een bekende ongeluksdag. Ook Hertog Jan II ontving een dergelijke brief. Hij had zich altijd achter de Tempeliers geschaard en leefde op goede voet met hen. Hij zou er niets mee winnen om de Tempeliers aan de Franse koning uit te leveren. Toch zwichtte hij en liet ook hij de Tempeliers in zijn domein arresteren. Zijn grootvader Hertog Jan I was immers getrouwd met Margaretha van Frankrijk, zuster van Koning Phillips IV. Hertog Jan II meldde op 12 november 1307 dat alle Tempeliers in zijn jurisdictie gearresteerd waren.

In zijn reis door de tijd nam Rob Hopstaken het publiek mee in het ontstaan, de groei en de neergang van de ridderorde Tempeliers. De lezing zorgde ook nu weer voor een goed gevulde zaal, vragen kon men vragen tijdens de lezing stellen waarvan ruim gebruik werd gemaakt. De reacties in ogenschouw genomen viel lezing van Rob Hopstaken, maar ook de nieuwe locatie goed in de smaak bij de aanwezigen.

Wij zien u graag terug bij het optreden van Cees en Anneke Prinsen – van Doorn is het nu kunst of wordt het toch de klike.

Bron: het boek *Storm over de commandery "De waarheid in een notendop"*

Interesse? <https://www.boekscout.nl/shop2/zoeken.php?tw=Rob+Hopstaken>

Vervolg op pagina 6

Tijdlijn Tempeliers geschiedenis

Voor de geïnteresseerden in jaartallen onder ons, is hieronder een tijdlijn met gebeurtenissen uitgezet.

- 709: Willibrordus krijgt de hoeve op Hof ter Brake in Alphen
- 729: De hoeve komt in handen van de Abdij van Echternach
- 800: Karel de Grote wordt tot keizer gekroond
- 834: Vikingen plunderen Dorestad
- 1066: Willem de Veroveraar wordt koning van Engeland
- 1070: Eerste Grootmeester Hugo de Paynes wordt geboren
- 1095: Concilie van Clermont Oproep Paus Urbanus II
- 1096: 1e Kruistocht ter 'bevrijding' van Constantinopel en Jeruzalem
- 1099: Verovering van Jeruzalem
- 1100: Godfried van Bouillon, de eerste koning van Jeruzalem, sterft
- 1129: Oprichting Orde van de Arme Ridders van Jezus Christus
- 1139: Tempeliers staan direct onder verantwoordelijkheid van de paus
- 1144: Hertog Jan I schenkt gronden en hoeve Hof ter Brake aan de Tempeliers
- 1147-1149: Tweede kruistocht ter bevrijding van Graafschap Edessa
- 1163: Eerste steen voor de Notre Dame in Parijs
- 1166 Tempeliers krijgen het kasteel Zefat tot hun beschikking
- 1170: Cretien de Troyes schrijft Perceval ou Le Conte du Graal
- 1174: Saladin wordt sultan van Egypte
- 1187: Val van Jeruzalem
- 1189: Richard Leeuwenhart koning van Engeland
- 1189-1192: 3e Kruistocht; poging om Saladin te stoppen
- 1193: 4 maart: Saladin sterft
- 1202-1204: 4e Kruistocht; poging om Heilig land te veroveren via Egypte
- 1209-1224: 1e Albigenzische kruistocht tegen de Katharen
- 1213-1221: 5e Kruistocht; voor de verbetering van de positie in het Heilige land
- 1214: Hof ter Brake krijgt bezittingen in Aarle-Rixtel
- 1228-1229: 6e Kruistocht: Keizer Frederik II weet op diplomatiek wijze Jeruzalem te heroveren
- 1248-1254: 7e Kruistocht: Opnieuw herovering van Jeruzalem door Lodewijk IX
- 1250: Van Den Vos Reynaerde wordt geschreven
- 1252: Breda krijgt stadsrechten
- 1261: De Engelse kroonprins brengt de Engelse kroonjuwelen onder bij de Tempeliers in Parijs
- 1267-1294: Hertog Jan I brengt in zijn leven Brabant tot grote bloei
- 1270-1272: 8e Kruistocht: Een tweede poging vanuit Frankrijk en Engeland o.l.v. Lodewijk IX
- 1285: Beëdiging van de laatste grootmeester: Jacques de Molay
- 1285-1314: Heerschappij Koning Philips IV 'de Schone'
- 1287: Lucivloed; Grootste overstroming in de Lage Landen
- 1291: Val van Akko
- 1296: Moord op Floris V van Holland in Muiderberg
- 1299: Ontstaan van Ottomaans Rijk
- 1303: Guldensporenslag in Vlaanderen
- 1305: Clemens V wordt paus
- 1306: Philips IV krijgt onderdak bij de Tempeliers tijdens onlusten in Parijs
- 1307: Grootmeester Jacques de Molay is in Frankrijk
- 1307, 14 september: Philips IV verstuurt de brieven met de op dracht alle Tempeliers gelijktijdig te arresteren
- 1307, 13 oktober: Tempeliers in provincie Frankrijk worden gearresteerd
- 1307, 19 oktober: Begin van de verhoren van de Tempeliers
- 1307, 12 november: Hertog Jan II stuurt bericht dat alle Tempeliers in zijn gebied gearresteerd zijn
- 1308: 18-20 augustus Het Perkament van Chinon wordt geschreven
- 1309: Verdeeldheid in de Katholieke kerk leidt tot tweede pausdom in Avignon
- 1313: Inventarisatie gronden en goederen van Hof Ter Brake
- 1314, 18 maart: Slot van de processen. Jacques de Molay wordt op de brandstapel ter dood gebracht
- 1314: 2 mei Paus Clemens V sterft.
- 1314: oktober Philips IV sterf als gevolg van een jachtincident
- 1319: Paus Johannes XXII erkent de Orde van Christus, de voortzetting van de Tempeliers in Portugal
- 1337: Begin Honderdjarige Oorlog tussen Engeland en Frankrijk
- 1348: De pest is in Nederland gearriveerd
- 1356-1357: Brabantse successieoorlog
- 1384: Begin van het samenvoegen van de Lage Landen tot het Bourgondische Rijk
- 1531: Agrippa von Nettesheim schrijft over de ketterij van de Tempeliers
- 1891: In Rennes les Chateaux worden geheimzinnige perkamenten ontdekt die met de Graal verband houden
- 1982: The Holy Blood and the Holy Grail verschijnt
- 2003: The Da Vinci Code van Dan Brown verschijnt

Mededeling vanuit het bestuur

Met ingang van 1 januari 2023 stopt Evert Visser als secretaris. Pieter Voragen is bereid gevonden, als waarnemend secretaris, de taken over te nemen tot aan een eventuele definitieve benoeming tijdens de ALV april 2023.

Nieuwe wisseltentoonstelling Museum De Roos:

ST. AGNES IN GEERTRUIDENBERG 1843-1993

Van 1 december 2022 t/m 25 juni 2023 vindt in het aan de historische Markt in Geertruidenberg gelegen Museum De Roos een wisseltentoonstelling plaats onder de titel 'St. Agnes in Geertruidenberg 1843-1993'. De tentoonstelling begint in 1843 met de komst van de Zusters van Liefde van O.L. Vrouw Moeder van Barmhartigheid uit Tilburg en eindigt in 1993 als de naam St. Agnes wordt vervangen door De Riethorst. Naast een groot aantal foto's die een compleet beeld geven van de geschiedenis van St. Agnes zijn er tal van attributen en het habijt en de kap van de zusters te zien. Tijdens de tentoonstelling is een magazine verkrijgbaar dat gaat over de geschiedenis van de zorg in Geertruidenberg tot het moment dat de naam St. Agnes van het Streekverpleeghuis verdween.

**Expositie:
St. Agnes in Geertruidenberg
1843 tot 1993**

**Museum De Roos - Geertruidenberg
1 december 2022 t/m 25 juni 2023**

www.museumderoos.nl

De tentoonstelling is in nauwe samenwerking met Ron Haveman, voorzitter van Museum De Roos en de 'Initiatiefgroep Gedachtegoed St. Agnes', bestaande uit Ton Damen, Jan Domenie, Jan Hoek, Theo Schneijdenberg en Frank Staal, tot stand gekomen.

De tentoonstelling is financieel mede mogelijk gemaakt door de Stichting Bevordering Wetenschappelijk Onderzoek Chronische Zorg (SBWOCZ). In diverse vitrines zijn veel foto's, ansichtkaarten, tekeningen en krantenknipsels te zien.

Niet alleen uit de tijd van de zusters, maar ook uit de tweede helft vorige eeuw. Voor veel (ex)medewerkers stuk voor stuk leuke herinneringen aan het verleden.

Ook foto's van personen die een belangrijke rol hebben gespeeld bij het gasthuis, zoals van bisschop Joannes Zwijsen die in 1832 de congregatie van de Zusters van Liefde oprichtte, de Bergse dokter Frans Blondeel, zuster Lauriani en Pater Gerontius.

Verder onder meer spraakmakende zorg-gerelateerde attributen, spullen uit de voormalige kapel en als absolute publiekstrekker de etalagepop aangekleed met het originele habijt en kap. Met andere woorden: een zeer gevarieerde expositie in een museum dat met de vaste collectie sowieso een bezoek meer dan waard is.

De tentoonstelling is te bezoeken tijdens de openingsuren van de eveneens in het pand gevestigde VVV-Geertruidenberg.

Websitenuws Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe

Bezoek ook eens onze website, waar u alle artikelen kunt vinden maar dan in kleur. Daarbij vind u steeds meer informatie en artikelen die u mogelijk heeft gemist in De Langstraat of het KringNieuws.

De website wordt ook steeds verder ontwikkeld, zo zijn onlangs zoekroutines en keuze voor sorteervolgorde toegevoegd. De pagina's onder de kop media worden/zijn aangepast, deze bevat nu KringNieuws, Dongebode index en verhalen. De index van "De Dongebode" is geheel gereviseerd en up to date, tijdens het bijwerken stond ik versteld van de interessante artikelen en foto's die door de tijd de revue zijn gepasseerd. Je kunt hier diverse onderzoeken vinden die vanaf 1975 door de leden zijn samengesteld.

De ontwikkeling van de pagina Kronieken is in volle gang, en zal zodra deze klaar is toegankelijk worden.

[Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe - Beleef de geschiedenis Kringnieuws - Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe](#)

Ledenvaria:

Nieuw leden:

Mevr. Maud Feijt, Geertruidenberg

Agenda:

De Oudheidkundige Kring is elke maandagavond aanwezig in de Schattelij va 20:00 uur. Ook u bent van harte welkom om eens kennis te maken. U vindt ons op het adres vismarktstraat 4a (de grote deur aan de voorzijde binnen gaan. Een meter of vier rechts vind u een groene deur, dan naar de eerste verdieping.

- **Vergadering bestuur OKG**
Nog geen vergaderschema opgesteld.
- **Lezingen Oudheidkundige Kring, alle lezingen vinden plaats in de Geertruidkerk "De Winterkerk" u bent van harte welkom vanaf 19:30 uur. Aanvang lezing 20:00 uur.**

15 december Lezing Kunst of Kliko, Kees en Anneke Prinsen van Doorn

1 december – 25 juni 2023 Expositie St. Agnes Museum De Roos te Geertruidenberg.

2023

19 januari "de watersnoodramp van 1953", L. Schoof

16 februari "Geloof en bijgeloof" Paul Spapens

Overig:

10 december, Winter fair Geertruidenberg

Geertruidkerk:

23 april / Brocantemarkt Geertruidkerk

27 april t/m 7 mei / Reizende Tentoonstelling Peerke Donders i.s.m. het Peerke Donders Paviljoen

- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link
<https://archeologiein nederland.nl/nieuws/tienduizende-n-archeologische-rapporten-nu-digitaal>

Routekaart Verduurzaming Monumenten

De website voor en door de partners van de routekaart.

[Routekaart Verduurzaming Monumenten | Duurzaam Erfgoed](#)

Ondersteuning nodig bij toezicht monumenten?

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link,

<http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/>

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Bernadette Monshouwer of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok Heemkunde kring Made
- De Mulder Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijen Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau Heemkunde kring Breda
- De Búrt Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab. Heem en Erfgoed Brabant
- Holland Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed Stichting Menno van Coehoorn
- Saillant Nederlandse Archeologie
- Westerheem Archeologie Zuidwest Nederland
- Zuidwesterheem Vakblad voor erfgoed professionals
- Vitruvius Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Terra Cognita
- Archeologisch Magazine
- InBrabant tijdschrift van Erfgoed Brabant

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberg,
Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 1 is 30-12-2022. Het KringNieuws valt dan in de week van 09-01-2023 in de bus.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen lid is maar wel geïnteresseerd in historie druk, de NieuwsFlits even af en doe die dan eens bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar **John François:**
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
De redactie KringNieuws